

ATATÜRK ARAŞTIRMA MERKEZİ

TÜRK BASIN TARİHİ

II. CİLT

ATATÜRK KÜLTÜR, DİL VE TARİH YÜKSEK KURUMU
ATATÜRK ARAŞTIRMA MERKEZİ YAYINLARI

TÜRK BASIN TARİHİ
ULUSLARARASI SEMPOZYUMU
19-21 EKİM 2016 / ELAZIĞ

INTERNATIONAL SYMPOSIUM ON TURKISH
PRESS HISTORY
19-21 OCTOBER 2016 / ELAZIĞ

II. CİLT

Yayına Hazırlayan
Uzman Merve UĞUR

ANKARA - 2018

5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'na göre bu eserin bütün yayın, tercüme ve iktibas hakları **Atatürk Araştırma Merkezi**'ne aittir.

Türk Basın Tarihi Uluslararası Sempozyumu (2016:Elazığ)

Türk basın tarihi uluslararası sempozyumu: bildiriler; Elazığ, 19-21 Ekim 2016=International symposium on Turkish press history: proceedings; Elazığ, 19-21 October 2016/yay.haz.: Merve Uğur. _Ankara: AKDITYK Atatürk Araştırma Merkezi, 2018.

3c.:res.:fotog.:tbl.; 24 cm.__(Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Araştırma Merkezi yayını)

ISBN: 978-975-16-3459-7 (Tk.)

978-975-16-3460-3 (1.c.)

978-975-16-3461-0 (2.c.)

978-975-16-3462-7 (3.c.)

1.BASIN__TÜRKİYE__TARİHİ__20.YÜZYIL__KONGRELER,VB.

I.Uğur, Merve, yay.haz. II.E.a.: International symposium on Turkish press history... III.Seri

079.561

KİTAP SATIŞI:

ATATÜRK ARAŞTIRMA MERKEZİ

Mağaza : Bayındır 1 Sok. Nu: 24/6 Kızılay / ANKARA

Kurum : Ziyabey Cad. Nu: 19 Balgat - Çankaya / ANKARA

Tel: 009 (0312) 285 55 12

Belgegeçer: 009 (0312) 285 65 73

e-posta : bilgi@atam.gov.tr

web : http://www.atam.gov.tr

e-mağaza : e-magaza.atam.gov.tr

ISBN : 978-975-16-3459-7 (Tk.)

978-975-16-3460-3 (1.c.)

978-975-16-3461-0 (2.c.)

978-975-16-3462-7 (3.c.)

İLESAM : 18.06.Y.0150-552

HAZIRLIK : Erdal Basım Yayın Dağıtım Ltd. Şti.

0312 398 05 30 – 0532 673 95 18

MİLLÎ MÜCADELE'NİN ELAZIĞ'DAN YÜKSELEN SESİ SATVET-İ MİLLİYE'NİN EDEBÎ YÖNÜ ÜZERİNE

Bahir SELÇUK*

ÖZET

Millî Mücadele Dönemi basını, Türk basın tarihinin önemli aşamalarından biridir. Bu dönem, millet-devlet dayanışmasında Anadolu'da basının zirvede olduğu bir dönemdir. Millî Mücadele'nin hazırlık safhası olan Meşrutiyet döneminde gelişme gösteren Anadolu basını, Millî Mücadele Dönemi'nde büyük bir sıçrama yaparak toplumun her kesimini kucaklamış ve mücadelenin sözcülüğünü yapmıştır. Bu dönemde yöresel ve ulusal özellikte çeşitli gazeteler çıkarılmıştır.

Satvet-i Milliye, Elazığ'da *Mamuratü'l-Aziz* gazetesinden sonra yayımlanmaya başlayan ikinci önemli gazetedir. 24 Şubat 1922 tarihinden itibaren haftalık olarak 41 sayı yayımlanmıştır. Siyasi, edebî, ilmi ve mizahi içerikli gazete, yayımlandığı dönemin siyasi ve sosyal hayatına tanıklık eden önemli bir belge niteliğindedir. Millî Mücadele'nin son döneminde yayın hayatına başlayan *Satvet-i Milliye*; hem Millî Mücadele'nin önemli bir savunucusu, hem de şehir sorunlarıyla sürekli ilgilenen ve halkı aydınlatmaya çalışan bir gazete olmuştur. Bu yönüyle, okuyucularına hem millî hem de yöresel haberleri ulaştırmaya; kültür, eğitim, sağlık, din gibi konularda kaleme alınan yazılarla okuyucularını aydınlatmaya çalışmıştır.

Elâzığ'da yayımlanan, imtiyaz sahipliğini Hoğuluzâde Mustafa Hulusi Bey'in, yazı işleri müdürlüğünü Etem Ruhi Bey'in yürüttüğü haftalık gazete *Satvet-i Milliye*'nin çok önemli bir gayesi vardır. Gazete, Millî Mücadele hareketini hararetli sesi olmak amacıyla çıkmıştır. Özellikle Anadolu'da ilk kez Mustafa Kemal'in resmini çinkograf

* Prof. Dr., Fırat Üniversitesi, ELAZIĞ, bahirselcuk@gmail.com

olmadığı hâlde şimşir üzerine jiletle işleyerek yayımlayan gazete olarak şöhret bulmuş diğer yandan Macarzâde İsmail Hakkı Bey'in karikatürlerine de sayfalarında yer vermiştir.

Satvet-i Milliye'nin Millî Kütüphanede 23 asıl bir ek sayısı bulunmaktadır. Bu bildiri de, eldeki sayılardan hareketle gazetede hakkında genel bilgiler verilecek, gazetede yer alan şiirler yeni yazıya aktarılarak şiirlerin genel özellikleri ve gazetenin edebî yönü üzerinde durulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Millî Mücadele, Elazığ, basın, Satvet-i Milliye, edebiyat, şiir.

THE LITERARY ASPECT OF SATVET-I MİLLİYE A VOICE RISING IN ELAZIZ DURING NATIONAL STRUGGLE ERA

ABSTRACT

The press of National Struggle era is one of the most important phases of Turkish press history. This period was a period when the press was in the peak in the collaboration of public-state in Anatolia. Anatolia press improving itself during Constitutional Period which was the preparation phase of National Struggle Era, embraced all parts of the society by having a considerable development and functioned as the spokesman of the struggle. In that period, various national and regional newspapers were published

Satvet-i Milliye was the second most important newspaper published after *Mamuratü'l-Aziz* newspaper in Elazığ. 41 issues of the newspaper were published weekly beginning from the date of 24 February 1922. Having political, literary, scientific and humorous content, the newspaper was in the form of an important documents witnessing the political and social life of the era it was published. Starting its publication life in the last period of National Struggle, *Satvet-i Milliye* became both an important defender of National Struggle era and a newspaper trying to enlighten public and to be interested in the problems of cities. With this aspect, it tried to transmit both national and regional news to its readers and enlighten the public with the texts written in the subjects such as culture, education and health.

The weekly newspaper *Satvet-i Milliye* published in Elazığ having Mustafa Hulusi Bey as grant holder and Etem Ruhi Bey as editor had a very important mission. The newspaper was initiated to be published with the purpose of being the enthusiastic voice of a city living the National Struggle in its moral environment. It earned a reputation by publishing picture of Mustafa Kemal (through making on boxwood by Macarzarâde İsmail Hakkı Bey without zincographer)

and caricatures of Macarzâde İsmail Hakkı Bey took place on its pages.

There are 23 issues and a supplementary issue of *Satvet-i Milliye* available in Turkish National Library. In this article, from these copies of *Satvet-i Milliye*, general information about the newspaper will be given, the poems in the newspaper will be transferred to new letters and general features of these poems and literary direction of the newspaper will be emphasized.

Key Words: National Struggle, Elazığ, press, *Satvet-i Milliye*, literature, poem.

Giriş

Mondros Mütarekesi'nden sonra İtilaf Devletleri Anadolu'yu işgal etmeye başlar. 15 Mayıs 1919'da Yunanlılar, İzmir'e asker çıkarırlar. Atatürk'ün 19 Mayıs 1919'da Samsun'a çıkması ile kurtuluş mücadelesinin ilk adımı atılmış olur. Misâk-ı Millî'nin kabul ve ilanı üzerine İtilaf Devletleri, 16 Mart 1920'de İstanbul'u resmen işgal eder. İstanbul'un işgaliyle bir taraftan Mondros, Sevr ve İzmir'in işgali olaylarını dikkatle izleyen, özgürlük ve bağımsızlıktan yana olan bir grup; diğer taraftan bu düşünceye karşı çıkan, bağımsızlıktan yana olanları hıyanetle suçlayan gruplar belirir. 1919-1923 yıllarını kapsayan bu dönemde İstanbul'da Osmanlı hükümeti, Ankara'da da Büyük Millet Meclisi hükümeti vardır. Yine bu dönemde İstanbul ve Anadolu basınında bu iki karşıt düşünce çerçevesinde yayınlar yapılır (İnuğur: 2002:336-337).

Atatürk'ün Samsun'a çıkması ile başlayan ve vatanın kurtuluşu ile sonuçlanan Millî Mücadele Dönemi'nde (1919-1923) Türk basını'nın üç grupta toplandığı görülür: Millî Mücadele'ye öncülük edenler, Millî Mücadele'yi destek verenler ve Millî Mücadele'ye karşı duranlar.

Millî Mücadele'ye öncülük eden gazeteler, İzmir'de "Hukûk-ı Beşer", Sivas'ta "İrâde-i Milliye", Ankara'da "Hâkimiyet-i Milliye", önce İstanbul'da sonra Ankara'da "Yeni Gün", önce Eskişehir'de "Yeni Dünya", sonra Ankara'da "Seyyâre-i Yeni Dünya" önce Afyon, sonra Konya, daha sonra da Ankara'da "Öğüt"tür.

Millî Mücadele'yi destekleyen gazeteler, Balıkesir'de "Ses", "Doğru Söz" ve "İzmir'e Doğru"; Adana'da "Adana" ve "Yeni Adana"; Kastamonu'da "Açıksöz"; Konya'da "Babalık" ve "Nasihat"; Erzurum'da "Albayrak" ve "Varlık"; Amasya'da "Emel", "Hakikat" ve "Hadâse"; Edirne'de "Ahali", "Trakya" ve "Yeni Edirne"; Trabzon'da "İstikbâl"; Giresun'da "Işık", "Gedikkaya" ve "Yeni Giresun"; Samsun'da "Ahali"; Antalya'da "Anadolu"; İzmir'de "Sadâ-i Hak" ve

“Anadolu”; Nazilli’de “Aydın İli”; Bursa’da “Ertuğrul”, “Hüdâvendigâr”, “Kardaş” ve “Arkadaş”; Eskişehir’de “Ahrar”; Kayseri’de “Adana’ya Doğru”, “Erciyes”, “Misâk-ı Millî” ve “Kayseri”; Ordu’da “Güneş”, “Ses” ve “Ordu Bucak”; Samsun’da “Aksisedâ” ve “Ahali”; Artvin’de “Yeşil Yuva”; Maraş’ta “Amâl-i Milliye”; Bolu’da “Dertli” ve “Türkoğlu”; Elazığ’da “*Satvet-i Milliye*”dir.

Millî Mücadele karşıtı gazeteler ise Trabzon’da “Selâmet”, Balıkesir’de “İrşâd”, Adana’da “Ferdâ”, Kastamonu’da “Zafer”, İzmir’de “Köylü”, “Şark”, “Müsâvât” ve “İslâhât”, Edirne’de “Teemmin”, Bandırma’da “Adalet”, Bursa’da “Bursa” ve “Mücâhede”dir (bkz. İnuğur, 2002:361-362; Girgin, 2001:110-111).

Millî Mücadele Dönemi gazeteleri, ekonomik ve teknik açıdan büyük zorluklarla yayımlanmış ancak 200-600 adet basılabilmektedir. Bazıları Büyük Millet Meclisinin açılışından sonraki dönemde meclisten haber, teknik yardım ve kâğıt hususlarında yardımlar almıştır. Gazetelerin çoğu renksiz ve resimsizdir. İstanbul basını renkli, Anadolu basını renksiz yapıdadır. Genel olarak gazeteler iki sayfa, tek yapraktır. Haftada iki-üç gün çıkanlar ancak dört sayfadır. Başyazarları bellidir ancak kesin yazar kadroları yoktur. Sütun sayıları ve haber verilmiş stilleri aynıdır. Düzensiz yayın ebatları vardır. Dönem gazeteleri lirik bir tarz ve üslupta yayımlanmıştır. Sık sık hâkim teması vatan olan şiirler yayımlanmaktadır¹.

Millî Mücadele Döneminde özellikle maddi ve manevi sıkıntılara rağmen direnişini destekleyen, vatan ve milletin kurtuluşu için yol arayan, halkı bilinçlendirmeye çalışan Anadolu basınının gayret ve azmi takdire şayandır. Bu dönemde zorluklar içinde, milletin çıkarları doğrultusunda yayın yapan gazetelerden biri de Elazığ’da çıkmış olan *Satvet-i Milliye*’dir.

¹ <http://hangitarih.tr.gg/Milli-M.ue.cadelede-Bas%26%23305%3Bn.htm> (E.T. 15.08.2016).

Satvet-i Milliye

1. Genel Bilgiler

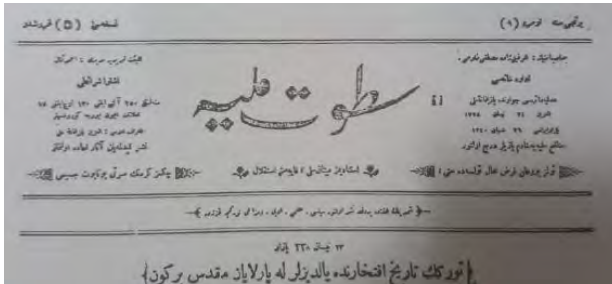
Elazığ'da yerel basının ortaya çıkış tarihi XIX. yüzyılın sonlarına rastlamaktadır. İlk yerel gazete 7 Ekim 1883 tarihinde yayın hayatına başlayan *Mamuratü'l-Aziz*'dir. Bu gazete bir taraftan halkın fikrî gelişmelerine katkı sağlarken bir taraftan da devletin politikalarını halka iletmiş için yarı resmî bir devlet gazetesi niteliği taşımaktadır. *Mamuratü'l-Aziz* gazetesi dışında *Satvet-i Milliye* (1922), *Yeni Mefkûre* (1925) ve *El-aziz* (1929) Elazığ'da çıkarılan yerel gazetelerdir (Pancar-Öğredik 2013:475).

Millî Mücadele'nin son döneminde Elazığ'da yayımlanan *Satvet-i Milliye*, 24 Şubat 1922'de yayın hayatına başlamıştır. Gazetenin imtiyaz sahibi Hoğuluzâde Mustafa Hulusi Bey'dir. Gazetenin mesul müdürlüğünü önce Etem Ruhi Bey daha sonra da Emin Hüseyin Bey yürütmüştür. Yazı kurulu müdürlüğünü de Ahmet Kemal Bey yapmıştır. Macarzâde Hakkı Bey², karikatürleriyle dergiye canlılık katmış, bu yönüyle de gazete Anadolu'nun her tarafına karikatür veren ilk Millî Mücadele gazetesi olmuştur. Aynı zamanda çinkograf olmadığı hâlde Anadolu'da ilk kez Mustafa Kemal'in resmini şimşir üzerine jiletle kazıyarak yapıp yayımlayan gazete olarak ünlenmiştir. Tanesi 5 kuruştan satılan gazete, abone bedeli ve ilanlarla ayakta durmuştur (Açıkses-Çakmak, 2003:I-II; Kent, 2016:29).

² Macarzâde Hakkı veya diğer bir deyişle Meddah Hakkı Acar, 1920'li yılların başlarında Elazığ'da gündüzleri araba boyacılığı, badanacılık ve dükkân tabelacılığı yapmıştır. Bu işlerle uğraştığı dönemde yayın hayatına başlayan *Satvet-i Milliye* gazetesinde de karikatürler yapmış, Derbeder adları ile yazılar yazmıştır. Daha sonra hakkında yakalanma emri çıkarılmış ve İtalya'ya kaçmıştır. Millî Mücadele kazanıldıktan sonra Türkiye'ye dönmüştür. Menemen'de Sarraf Hanındaki bir odaya yerleşmiştir. Ramazan aylarında meddahlık, diğer zamanlarda ise eski yazı levhalar yazıp satarak ve tabelacılık yaparak geçimini sürdürmüştür. <http://ozcannevres.com/author/ozcan/page/46/> (E.T. 24.08.2016); Yurdal Demirer, "Açılıştan Kapanışa Mamuretü'l-Aziz Vilayet Matbaası", **Müteferrika Kitabiyat Dergisi**, Kış 2014/2, s.67-95, http://www.academia.edu/25453382/A%C3%87ILI%C5%9ETAN_KAPANI%C5%9EA_MAMURET%C3%9C_L-AZ%C4%B0Z_V%C4%B0LAYET_MATBAASI. (15.08.2016).

Tek yaprak iki sayfa olan gazetenin ilk sayfasının en üst kısmında yıl, sayı, “Anadolu” ve “Nüshası 5 kuruş”; ikinci sayfanın en altında da “Mamurati'l-Azîz Matba'asında Tab' Olunmuştur” ibareleri bulunmaktadır. Gazetenin mevcut nüshalarına baktığımızda başlık kısmının yanlarında ve alt kısmında abonelik (iştirâ şerâiti) ve ilan bedelini (ilânât) ifade eden “Seneligi 250, Altı Aylığı 130, Üç Aylığı 75” ve “İlanât için ayrıca görüşülür” ibareleri; imtiyaz sahibi, idarehane, yazı işleri müdürü, telgraf adresi bilgileri; Menâfi-i Milliyeye Hâdim Yazılar Derc olunur.”, “Neşr Edilmeyen Âsâr İ'âde Olunmaz” ve bazı nüshalarda “Şimdilik Haftada Bir Neşr Olunur. Siyasi, İlmî, Edebî ve Mizahi Türk Gazetesidir.”, El-Aziz Müdafa-i Hukuk Heyet-i Merkeziyesinin Mürevvic-i Efkarıdır” şeklinde bilgiler bulunmaktadır. Bunun yanında *Satvet-i Milliye*'nin değişik nüshalarında başlık kısmının altında “Ölmez bu vatan farz-ı muhal ölse de hattâ” (S.8, 9, 13), “Çekmez kürrenin sırtı bu tâbût-ı cesîmi (S.8,9,13), “Hakkıdır hür yaşamış bayrağımın hürriyet” (S. 14,15,16), “Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl” (S.14,15,16) mısraları ve “İstinâdımız Misâk-ı Millî, Gayemiz İstiklâl” (S. 8,9,13,14,15,16) sözleri yer almaktadır.

Eldeki nüshalarda gazetenin 29. sayı da dâhil olmak üzere pazartesi, 36. sayıdan itibaren de pazar günü yayımlandığı görülmektedir. Gazetenin ek nüshası, 19 Temmuz 1339 (19 Temmuz 1923) Perşembe günü çıkmıştır. Gazetenin ilan bedelleri ve nüshası beş kuruşa satılan gazeteden elde edilen gelirlerle ayakta durduğu anlaşılmaktadır.

Şekil I: Gazetenin başlık ve künye kısmı (S.9, s.1)

Gazetenin özellikle yerel yönetimden kaynaklanan çeşitli problemlerin üstüne gitmesi ve eleştirilerde bulunması birtakım insanları rahatsız eder ve bu yüzden gazete şikâyet edilir. Nihayetinde 9 Ekim 1922 tarihli 28. sayısında “Asayiş-i Mahalliye Ne Âlemde ve Buyurun Cenaze Namazına” başlığıyla yayımlanan yazılardan dolayı vali Süleyman Sami Bey’in “Bu başlıklı yazılar, memûrîn-i vilâyet hakkındaki isnâdâtı, namus, şeref ve haysiyeti muhil olduğu gibi bu sûretle asâyiş-i memleketi de muhtal göstererek ezhân-ı umûmiyeti tağlît ve tedhîş etmesi ve vilâyetin emniyyet-i dâhiliyesini ihlâl e cüret olduğundan mütecâsirleri hakkında takîbât-ı kanûniyye icrâsını temenni eylerim.” şeklinde belirttiği şikâyet emri üzerine sorumlular savcılığa verilir ve gazete kapatılır. Beş aydan fazla bir zaman yayımlanamayan gazete, 31 Mart 1923 tarihinde (mesul müdürü Avukat Emin Hüseyin Bey olarak) 33 sayılı bir nüsha çıkarır ise de bu da yasaklanır (Sunguroğlu, 1959:538-539). Vali Süleyman Sami Bey’den sonra tekrar neşre başlayan gazetenin çok da uzun ömürlü olmadığı görülür.

Önemli bir misyonu üstlenmiş olan gazetenin o dönemde maddi manevi mücadele ederek yayın hayatına devam ettiği görülmektedir. Gazetenin birtakım yazılardan dolayı sansüre uğradığı, çalışanların hapis ve para cezası aldığı (S.16, s.2), yayımlanmadığı (S.18, s.2), sıkıntılardan dolayı bir zaman sonra gazetenin boyutunun küçültüldüğü, karikatürlerin ve bazı yazıların yayımlanmadığı (S.18, s.2) anlaşılmaktadır.

Kütüphane ve katalog taramalarımız sonucunda *Satvet-i Milliye*'nin Milli Kütüphanede yer alan nüshaları dışında herhangi bir yerde kayıtlı nüshalarının olmadığını gördük. Millî Kütüphanede gazetenin 23 nüshası ile bir ek sayısı yer almaktadır.³ Dijital ortama aktarılmış olan gazetenin bazı nüshalarında silinti ve bulanıklıktan

³ *Satvet-i Milliye*'nin ulaşılabilen sayıları transkripsiyon ve asıl metinleriyle Erdal Açıkse ve Zafer Çakmak (2003) tarafından yayımlanmıştır. Bu çalışmada 20. sayının 2. sayfası ile 21. ve 41. sayıların 1. ve 2. sayfalarının çevriyazısı ve orijinal sayfaları bulunmamaktadır.

kaynaklanan sıkıntılar, yazıların okunamaması gibi problemler söz konusudur.

Tablo-1: Satvet-i Milliye'nin Mevcut Nüshaları

Rumi	Hicri	Miladi	Gün	Sayı
17 Nisan 1338	19 Şaban 1340	17 Nisan 1922	P.tesi	8
24 Nisan 1338	26 Şaban 1340	24 Nisan 1922	//	9
22 Mayıs 1338	25 Ramazan 1340	22 Mayıs 1922	//	13
5 Haziran 1338	9 Şevval 1340	5 Haziran 1922	//	14
12 Haziran 1338	16 Şevval 1340	12 Haziran 1922	//	15
19 Haziran 1338	23 Şevval 1340	19 Haziran 1922	//	16
17 Temmuz 1338	22 Zilkade 1340	17 Temmuz 1922	//	17
24 Temmuz 1338	29 Zilkade 1340	24 Temmuz 1922	//	18
31 Temmuz 1338	6 Zilhicce 1340	31 Temmuz 1922	//	19
14 Ağustos 1338	20 Zilhicce 1340	14 Ağustos 1922	//	20
21 Ağustos 1338	27 Zilhicce 1340	21 Ağustos 1922	//	21
28 Ağustos 1338	5 Muharrem 1340	28 Ağustos 1922	//	22
4 Eylül 1338	12 Muharrem 1340	4 Eylül 1922	//	23
18 Eylül 1338	26 Muharrem 1340	18 Eylül 1922	//	25
25 Eylül 1338	3 Sefer 1340	25 Eylül 1922	//	26
2 Teşrin-i Evvel 1338	10 Sefer 1340	2 Ekim 1922	//	27
16 Teşrin-i Evvel 1338	24 Sefer 1340	16 Ekim 1922	//	29
10 Haziran 1339	25 Şevval 1341	10 Haziran 1923	Pazar	36
18 Haziran 1339	4 Zilkade 1341	18 Haziran 1923	//	37

24 Haziran 1339	10 Zilkade 1341	24 Haziran 1923	//	38
1 Temmuz 1339	17 Zilkade 1341	1 Temmuz 1923	//	39
8 Temmuz 1339	24 Zilkade 1341	8 Temmuz 1923	//	40
15 Temmuz 1339	1 Zilhicce 1341	15 Temmuz 1923	//	41
19 Temmuz 1339- İlave	5 Zilhicce 1341	19 Temmuz 1923	Perşembe	-

2. İçerik

Satvet-i Milliye'nin dönem basını gibi en büyük özelliği, Milli Mücadele'ye destek olmak ve halkı bilinçlendirmek ve bilgilendirmek amacıyla yazılar yapmaktır. *Satvet-i Milliye*'nin değişik nüshalarında yer alan “Ölmez bu vatan farz-ı muhal ölse de hattâ”, “Çekmez kürrenin sırtı bu tâbût-ı cesîmi”, “Hakkıdır hür yaşamış bayrağımın hürriyet”, “Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklal” mısraları; “İstinâdımız Misâk-ı Millî, Gayemiz İstiklâl”, “Halk efkârına hâdim siyasi gazetesidir.” sözleri bu misyonu açıkça ifade etmektedir.

Satvet-i Milliye, Millî Mücadele'yi desteklemiş, şehrin ve şehir halkının sorunlarını sütunlarına taşımış, okuyucularını aydınlatmaya çalışan bir yayın politikası izlemiştir. Gazete, dünyadaki bazı gelişmeleri, millî meseleleri, önemli olayları halka ulaştırmanın yanında eğitim, sağlık, tarih, din gibi alanlarda da aydınlatma ve bilgi vermeye gayret etmiştir.

Gazetede yer alan yazılar incelendiğinde genel anlamda içeriğin şu konular çerçevesinde şekillendiği görülür: “Siyasi ve tarihî özellikteki yazılar/başyazılar, şiirler ve edebî yazılar, mizahi yazılar, eleştiriler, şikâyet mektupları ve cevaplar, özür beyanları ve tekzipler, ilanlar.”

Satvet-i Milliye, kendi yazarlarının yazıları dışındaki yazılara da yer vermiştir. Yeni Gün, Peyâm-ı Sabâh, Times gibi diğer basın organlarından alıntı yapmış, Elazığ dışındaki kişilere ait yazılara da say-

falarında yer vermiştir. Konya'dan Cevad Tuğrul, Ankara'dan Manastırlı Mustafa Sabri, Ergani Mebusu Hakkı Elazığ dışından gazeteye şiir ve yazı gönderen isimlerdendir.

Gazetede çeşitli tarihlerde yayımlanmış mensur ve manzum yazıların altında şu imzalar bulunmaktadır:

Ahmet Kemal, Ankara'dan Ergani Mebusu Hakkı, Ankara'dan Manastırlı Mustafa Sabri, Avukat Emin Hüseyin Bey, Behzat Tefik, Darü'l-Eytâm'da Muallim Hamdi, Dersim Sancağı Mebusu Abdülhak Tefik, Ebu'l-Fikret, Emin Hüseyin, Ferruh Niyazi, Gençler Yurdu'ndan Celal Fikri, Hulusi, Hüseyin, Hüsnü İcabî, İstinaf Reisi Ata Bey, Konya'dan Cevad Tuğrul, Muallim A. Ahi, Mustafa Hulusi Yetişgin, Nazım Şaki, Nazif Ali, Osman Naci, Reşad Hayreddin (R.H.), Sadeddin, Servet Fahir, Tektellizâde Derbeder (Macarzâde Hakkı?), Yunus Hilmi, Ahmet Kemal (A.K.), A.N., M.H. (Macarzâde Hakkı), T.K., A.A. (Anadolu Ajansı).

a. Başyazılar/Baş Sayfa Yazıları

Satvet-i Milliye gazetesinin başyazıları genel olarak bilgilendirme amaçlı siyasi, tarihî özelliktedir. Bunun yanında ön ve arka sayfalarda da “*Yıkıl Ey İngiliz Hâdim-i Mel'âneti Saray Yıkıl*” (S.13-A.K.), *Medeniyet Denilen Maskara Mahlûku Görün Tükürün Maskeli Vicdânına Asrın Tükürün*” (S.15-?), “*Türk'ün Azmi*” (S.17-M.H.), “*Şark ve Garb*” (S.17-A.K.) gibi öğretici yanı ağır basan yazılar da yer almaktadır.

Gazetede belli başlı yazı başlıkları şu şekildedir: Tarih Teker-rüden İbaretdir (S. 8-Ahmed Kemal), İşin Ehline Tevdi Olunmak Lüzumu (S.8-Hüsnü İcabî), Dârü'l-Eytâmı Ziyâret (S.9-Ahmet Kemal), Siyasi Cinâyetler Münâsebetiyle (S.13-Osman Naci), İftirâlar Dolayısıyla (S.14-A.K.), Yunan'ın Yeni Nâmerdliği (S.15-?), Şark-ı Karibde Türk-Yunan Muhasemâtu (S.16-?), Harp ve Sulh (S.17-Ergani Mebusu Hakkı), 23 Temmuz 1338 İyd-i Millî ve Erzurum Kongresi (S.18-?), İlhâmât (S.19-A.N.), İlhâmât (S.20-Emin Hüseyin), İstanbul'u İşgal mi? (S.21-Behzad Tefik), Muazzez Yetimlerimizin Yevm-i Mes'ûdu (S.22?), Ordu Zafere Doğru İken Bizim Vazîfemiz

(S.23?), Büyük Adamların Rolü (S.25-Behzâd Tevfik), Hâlâ İngiliz Tuzağı (S.26-Hulusi), Sıhhiye Müdür-i Muhteremi Ferruh Niyazi Beyefendi İle Mülakat (S.27?), Zafer-i Siyâsî (S.29-Hulusi), Mebus İntihâbında Milletın Vazifesi (S.36-?), Sekizinciyi Umdeyi Teşrih (S.37-Hüseyin), Sa'âdet Goncaları Namzedlerimiz (S.38-?), Meb'ûs Ne Demekdir (s.39-?), Başlıksız Yazı (S.40-Hulusi).

Gazetenin ilk sayfasında okuyucuyu bilinçlendirme amaçlı didaktik mahiyette güncel olaylara dair görüşler, eğitim sorunları üzerinde durulmuştur.

Eğitimle ilgili “Düşüncelerim” başlıklı ilk sayfa yazısının başından:

“Maarife o kadar derin ihtiyacımız var ki tayyareye cin, otomobile şeytan diyecek kadar cahil köylülerimizin inkişâfât-ı fikriyye ve ruhiyyesine o kadar muhtacız ki bunu uzun hikâyelerle tatad ve tasvire lüzum yoktur. Yalnız zekî Anadolu evlâdı içinde hakikatten baid efkâr ve mülahazata duçar olacak derecede bulunanlara sebep de cehalettir. Fakat mekteplerimiz mi yok yoksa mekteplerden talebeler taşmış dökülüyor mu, gibi mülahazalar da hâtıra gelir. Buna karşı denilir ki evet, mekteplerimiz var. Talebeye göre belki fazla miktarda mektepler var. Demek ki maarifete rağbetimiz yok. ‘Acaba bu neden? Bu hususta kat’î sebepler tabii ‘arz edemeyiz. Söyleyeceklerimiz zanna binâendir. İhtimâl ki doğrusu da bulunur. (S.14, s.1)

b. Mizahi Yazılar

Kimi sayılarda ikinci sayfada, bazen nükte kastıyla bazen de eleştiri amacıyla mizahi yazılara yer verilmiştir.

Mesela bürokrasinin hantallığına dikkat çekilen öğretmen-öğrenci diyalogu şeklindeki bir yazının sonu şöyle bitirilir:

“Muallim: - İstanbul’a gitmek için hangi yolları takip edersin?”

Talebe: - Gidemem ki efendim!

Muallim: - Niçin oğlum?”

Talebe: - Seyahat varakası çıkarıncaya kadar ihtiyarlarım da onun için!” (S.22, s.2)

c. Güncel Haberler

Devlet erkânının yer değiştirmesi, tayinler, yoğun yağış, sel baskını, cinayet, hırsızlık, önemli olaylar ve gelişmelere gazetede yer verilmiştir.

“Sel Hasârâtı” başlıklı haber:

“Dünkü gün yağın yağmurlardan müteşekkil seller, merkeze merbut Kesrik karyesinde dokuz haneyi tahrip ederek ve birçok mezzrû’âtı kapatmış ve iki üç kişinin gark olduğu istihbar edilmiştir. Buna da Nâf’ia Dairesinin karye altındaki köprüyü kaldırıp betondan balık sırtı tabir edilen kısmın yapılması sebebiyet verdiği söylenmektedir.” (S.13, s.1)

d. Şikâyet Mektupları ve Cevaplar

Gazetede sık sık şehrin çeşitli sorunları dile getirilmiş, bazen bu konuda okuyuculardan gelen çeşitli şikâyet yazılarına da yer verilmiştir. Gazeteden de bazen mizah yoluyla bunlara cevaplar verilmiştir. Sözelimi hükümet konağının helalarının olumsuz durumlarından dolayı belediyenin ilgisizliğini dile getiren ismi mahfuz bir okuyucu mektubuna gazetenin verdiği cevap şöyledir:

“Birader, belediyemiz gazeteden falan işitmiyor, aldurmuyor. Tembelikte, adi inadında sebatı var. Kaç kereler yazdık nazar-ı dikkatine dedik, himmetine dedik, hela yok dedik, umran gözleme dedik, aldurmuyor, aldurmuyor. İşittirmek isterseniz davul zurna ile kapısına gidin.” (S.8, s.2)

e. Tebrik, Teşekkür, Özür, Tekzip ve Tashihler

Gazetenin bayram sebebiyle yayımlanamayacağı (S.13, s.2), yoğun içerikten dolayı okuyuculardan gelen yazıların yayımlanamayacağı hususlarında özür dileme (S.23, s.2), unutulmuş bir husustan dolayı düzeltme (S.25, s.2) bu tür yazılara örnek olarak verilebilir.

“Ankara’da Şarkın Sesi unvanlı bir refikamızın intişar etmekte olduğunu idarehanemize gelen nüshalarından anladık. Devam-ı muvafakiyetlerini temenni ile takdim-i tebrikat eyleriz.” (S.17, s.2)

f. İlan, Çağrı ve Reklamlar

Fotoğrafhane reklamı (S.29, s.2), konferans duyurusu (S.37, s.2), kayıp ilanı (S.39, s.2), vefat duyurusu (S.40 s.2), yardım çağrısı (S23, s.1) gibi çeşitli bildirimler gazetede yer almıştır.

“Cebhe-i harpteki yaralı gazilere, asker ailelerine, yetim çocuklarına muavenetin en lüzumu olan şu zamanda ordumuzun zafer teranelerini hamiyet alkışlarıyla karşılamak isterseniz Hilâl-i Ahmer’e, Himâye-i Et-fâle koşunuz. (S.23, s.1)

“Memleketimizin Tarihini Bulalım Yazalım” başlıklı çağrı yazısından:

“Sevgili Elaziz’imizin nasıl bir maziye malik olduğunu bilmek ve anlamak bize bir vazifedir. Gazetemizle memleketimizin tarihini neşretmek arzu ve emelinde isek de elimizdeki âsâr ve malumat pek az ve mahdut bir zamana aittir... Bu hususta her liva ve kaza halkından erbab-ı kalemin ‘ali himmet ve muavenetlerini bekler ve idarehanemize büyük âsâr-ı mazbuta ve mevsuka gönderenlere minnettar kalacağımızı ‘arz eyleriz. (S.13, s.2)

g. Fotoğraf ve Karikatürler

Eldeki 22 sayının 6’sında fotoğraf ve karikatür bulunmaktadır. Fotoğraf ve karikatürlerin az olması ve sonraki sayılarda yer alması maddi sıkıntılarının ve zorlukların yanında engellemelere de bağlanabilir.

Tablo 2: Gazetede Yer Alan Fotoğraf ve Karikatürler

Sayı	Konu	Türü	Sayfa
8	Misak-ı Millî Seyâhât-ı Hâinâne	Karikatür Karikatür	Ön Arka
9	Atatürk	Fotoğraf	İlk
13	Atatürk Abdullah Cevdet	Fotoğraf Fotoğraf	Ön Arka
14	İstanbul Tangoları Kimi Takip Ediyor?	Karikatür	Arka
15	Lenin	Fotoğraf	Arka
16	Çiçerin	Fotoğraf	Arka

h. Edebî Yazılar: Şiirler ve Hikâyeler

Siyasi ağırlıklı bir özellik arz eden *Satvet-i Milliye*'de çoğu edebî, vatan temalı şiirlere de yer verilmiştir. Gazetenin yazı kurulu müdürlüğü (Hey'et-i Tahririye Müdürlüğü) görevini yürüten Ahmet Kemal Bey'in⁴ şair olmasının elbette bunda etkisi büyüktür. Yayımlanan şiirlerin çoğu "kurtuluş, mücadele, bayrak ve vatan sevgisi" temalı epik ve lirik tarzda şiirlerdir. Gazetede edebî açıdan dikkat çeken metinler şiirler olsa da zaman zaman Alphonse Daudet (Küçük Prens Hastalığı, S.20) ve Piyer Loti (Kervan, S.23) gibi yazarların hikâyelerine de yer verilmiştir.

⁴ İshak Sunguroğlu, *Harput Yollarında* adlı eserinin II. (1959:492-493) ve IV. ciltlerinde (1968:335-336) Ahmet Kemal'den övgüyle bahseder ve üç tane şiirine yer verir. Sunguroğlu'nun anlattığına göre genç ve usta şair amansız bir psikolojik rahatsızlığa duçar olmuş ve tedavi görmektedir. Sunguroğlu (1959:492), onun sanatçı yönünü şöyle ifade eder: "Ahmet Kemal'in, ince ruhunun derinliklerinde gömülü bir sanat dehasıyla, usta bir kuyumcu elmas ve pırlantaları bir dal üzerine nasıl diziyorsa, Ahmet Kemal'in de kelimeleri, aynı şekilde yerli yerine bir dizisi ve sonra onlara öyle bir ses ve ahenk verisi var ki, bu mazhariyet, akli başında olan birçok şairlere bile nasip olmuş değildir."

Eldeki nüshalarda, biri Namık Kemal'e ait 19 şiir, 6 mani yer almaktadır. Namık Kemal'e ait *Sevmediğim Güzele* başlıklı kıta, 29. sayıda yer almaktadır. 41. sayıda *Halk Manilerinden* başlığıyla 6 maniye yer verilmiştir.

Tabloda görüleceği üzere gazetenin farklı nüshalarında Nazım Şaki'nin 1, Cevad Tuğrul'un 2, Ahmet Kemal'in (A.K.) 1, Macarzâde Hakkı (M.H.)'nin 2, Reşad Hayreddin (R.H.)'in 3, Derbeder (Macarzâde Hakkı)'in 1, Hulusi'nin 1, T.K.'nin 1, Ebu'l-Fikret'in 1, Nazif Ali'nin 1, Namık Kemal'in 1, Celal Fikrî'nin 1, Muallim A. Ahi'nin 1, Osman Nuri'nin 1 şiiri bulunmaktadır. 41. sayıda yer alan manilerin altında R.H. (Reşad Hayreddin) imzası bulunmaktadır.

Şiirlerden 10 tanesi aruzla (Ahmed Kemal, Macarzâde Hakkı, Derbeder, Hulusi, T.K., Nazif Ali, Celal Fikrî, Namık Kemal) 15 tanesi (6'sı mani) de heceyle yazılmıştır. Kahramanlık temalı şiirlerden 4'ü, dönemin yayın organları olan *Varlık* (Bayrak-Nazif Ali), *İstikbâl* (Sarsıldı Yunan Tahtı Zevâl Sâ'ati Çaldı), *Gençler Yurdu* (Bayrağım Sen Dalgalanırken-Celal Fikrî) ve *Dertli* (T.K.)'den alınmıştır. Sadece Atatürk ve Bayrak konulu 3 şiire (Bayrak, Mustafa Kemâl Paşa Hazretlerine, Büyük Başkumandanımıza), gazetenin ilk sayfasında yer verilmiştir. Diğerleri gazetenin arka sayfasında yer almaktadır.

Yunanlıların işgal girişimleri, millî bir mücadelenin veriliyor olması nedeniyle gazetede Atatürk, vatan, millet ve bayrak sevgisi, düşmana boyun eğmeme, gayret gösterme, azimli olma, Yunan karşıtlığı konuları sıkça işlenmiştir. Bu nedenle şiirlerin çoğu epik veya epik-lirik karakterdedir. Bunun yanında 5 lirik şiir, Derbeder (Macarzâde Hakkı) imzalı şaire ait 1 mizahi şiir, Osman Nuri ve Reşad Hayreddin'e ait birer didaktik şiir bulunmaktadır.

Gazetede şiirlerine yer verilen şairler, şiirleri ve sayı numaraları aşağıda verilmiştir:

Tablo-3: Gazetede Yer Alan Şiirler

Sayı	Şiirin Başlığı	Şair	Biçimsel Özellikler	Tema-Konu
13	Bir Gönüllünün Ahdi	Nazım Şaki	Hece ölçüsü-3 dördlük-54 mısra	Epik-Yunanlılar
14	Kandil Gecesi	Konya'dan Cevad Tuğrul	Hece Ölçüsü-6 dördlük	Lirik
	Mektup	A.K. (Ahmed Kemal)	Aruz Ölçüsü-16 beyit	Lirik
16	Ocak Başında	Konya'dan Cevad Tuğrul	Hece ölçüsü-64 mısra	Epik-Yunanlılar
17	Bize Vız Geliyor	M.H. (Macarzâde Hakkı)	Aruz ölçüsü-13 beyit	Epik-Millî Mücadele
18	Müjde	Reşad Hayreddin	Hece ölçüsü-33 mısra	Lirik
19	Bak	Derbeder	Aruz ölçüsü-15 beyit	Mizahi
22	Allah'a Niyazım	Hulusi	Aruz ölçüsü-4 bend	Lirik-Vatan-Millet
	Türk Babası	Reşad Hayreddin	Hece ölçüsü-20 mısra	Didaktik/Epik-Yunanlılar
23	Misâk-ı Millî	T.K. Dertli'den	Aruz ölçüsü-10 beyit	Epik-Misak-ı Millî
	Şanlı Orduya	M.H. (Macarzâde Hakkı)	Aruz ölçüsü-8 beyit	Epik-Türk Ordusu
25	Büyük Başkumandanımıza	Ebu'l-Fikret	Hece ölçüsü-7 dördlük	Epik
	Bayrak	Varlık'tan Nazif Ali	Aruz ölçüsü-4 mısralık 3 bend	Epik/Lirik-Bayrak
27	Yunanlılara Karşı	Reşad Hayreddin	Hece ölçüsü-52 mısra	Epik-Yunanlılar

	Sarsıldı Yunan Tahtı Zevâl Sa'ati Çaldı	İstikbâl'den	Aruz ölçüsü-9 mısra	Epik-Yunanlılar
29	Sevmediğim Gü- zele Hediye	Namık Kemal	Aruz Ölçüsü- Kıt'a	Lirik
39	Bayrağım Sen Dalgalanırken	Gençler Yurdu'ndan Celal Fikrî	Aruz ölçüsü-4 mısralık 5 bend	Epik/Lirik-Bay- rak
40	Mustafa Kemal Paşa Hazretle- rine	Muallim A. Ahi	Hece ölçüsü- 18 mısra	Epik/Lirik
41	Halk Manilerin- den (6 mani)	R.H. (Reşad Hay- reddin)	Hece ölçüsü- 6 adet	Lirik
	Zirâ'at ve San'at	Osman Nuri	Hece ölçüsü- 14 mısra	Didaktik

2. Kahramanlık Temalı Şiirler⁵

Bir Gönüllünün Ahdi

(15'li hece ölçüsü)

Bir kurşun da benden olsun alacağın ey Yunan
 İntikam der damarımda şu çırpınan masum kan
 Ben darbemi vuracağım yıkılsa da bu cihan
 Vuracağım Allah'ımla vicdanımla 'ahdim var
 Vicdansızım ben seninle karşı karşı gelmezsem
 Silahımla kılıcımla pis beynini delmezsem
 Şu tabancayla şu süngüyle dilim dilim dilmezsem
 Yapacağım bunu mutlak Kur'an'ımla 'ahdim var
 Hayat hiçtir bu dünyada nazlı hilâl ağlarken
 Meriç, Arda, Sakarya'da kanlı yaşlar çağlarken
 İşgal olan Türk yurtları ağlar matem bağlarken
 Vatan için öleceğim imanımla 'ahdim var

(Nâzım Şâkî, S.13, s.2)

Ocak Başında

(8 ve 11'li hece ölçüsü)

Ahmed Kemal'e
 Pencereyi yumruklayan,
 Fırtınanın sesi korkunç;
 Acı acı uğuldayan,
 Bir rüzgârla çehreler tunç...
 Düşen karlar savruluyor,
 Boraların esmesiyle.
 Bazen sessizce duruyor,
 İniltiyi kesmesiyle.

⁵ Şiirler yeni yazıya aktarılırken aruzla yazılan şiirlerde Arapça ve Farsça kelimelerdeki uzun ünlüler gösterilmiş, ünsüz uyumları hususunda orijinal metindeki imlaya bağlı kalmıştır. Heceyle yazılmış şiirler, günümüz imlasına uygun biçimde yeni harflere aktarılmaya çalışılmıştır. Şiirler yeni harflere aktarılırken nazım birimleri ve kafiye örgüleri göz önünde bulundularak mısra, beyit, dörtlük, bend şeklinde düzenlenmiştir.

Bu gece Onbaşı Cin Ali'nindi,
Her gece söylenen masal sırası.
Ocak parlatıldı, perdeler indi.
Dediler: Bak bunun tam da sırası.
Bize muharebeden anlatsan biraz,
Bu soğuk gecede pek fena olmaz.
Onbaşı pek eski bir kahramandı,
Durgun gözlerinde bir şule yandı.
Bir müddet seyretti yanan ocağı,
Sonra hep belinde duran bıçağı,
Hasretle çekerek başladı söze.
Onu dinliyorlardı şimdi göz göze.
Yunan muharebesini bilmeyen varsa
Size anlatayım ondan bir parça.
Nisanın en sıcak gününden biri,
Biz yine almıştık hücum emrini.
Karşımızda yüksek bir tepe vardı,
Yaklaşan avcıya gülle saçardı.
Dediler: Mutlaka almalı bunu.
Keseriz düşmanın ric'at yolunu.
Bölükte herkesin yüzü parladı,
O yüksek tepenin Kartal'dı adı.
Hazırdı çıkmağa şimdi "Kartal'a",
Tam gözükecekti bize Tırhala.
Büyük kumandanımdan emir geldi.
Bu emir terhisten daha güzeldi.
Bize gösterdiler bir keçi yolu,
Kollayarak giderken hep sağı solu.
Ateş başlamıştı her taraf duman,
Her süngü arardı, şimdi bir Yunan.
Kartal'a çıktıkça hep koşuyorduk,
Hepimiz intikam günü diyorduk.
Diyorduk: Mutlaka gazi ya şehit,
Mangadakiler hep babayiğit.
Azmeden yüzleri bir çelik gibi,
Hepsi de bir düşman tepelemeği,
Tasarlamışlardı daha sabahtan,
Hâlâ gözüküyor o korkak Yunan.
Mangadan bir parça ilerledim,
Şurada azıcık dinleneyim dedim.
Çite gizlenerek sapınca sola,

Gözüm ilişti bir geniş yola.
 Sonra, hep kalabalık bir sürü insan,
 Beni durdurmuştu yerimde o ân.
 Hepsinin başında şapkalar vardı,
 Anladım bu gürûh Yunanlılardı.
 Vadide toplanan bu hain ‘asker,
 Bir nutku sessizce dinlemekteler.
 ‘Aklıma bu tuhaf şeytanlık geldi,
 Bu fikir bence her zevke bedeldi.
 Mangayla gizliden hücum edecek,
 Şu kalabalığı yarıp gidecek,
 O söz söyleyeni kaçıracaktık,
 Düşünme de olur mu bunda hiç artık.
 Bulunca manganın kaldığı yeri,
 Verdim onlara bu şanlı müjdeyi.

Cevâd Tuğrul, (S.16, s.2)

Bize Vız Geliyor

(- . - - / - . - - / - . - - / - . - -)
 Gülşen-i bezm-i Cemin cânı bize vız geliyor
 Sâkî-i dilber [ü] cânânı bize vız geliyor
 Kubbe-i kevnî de teshîr edecek kudretimiz
 Düşmanın savlet-i dendâmı bize vız geliyor
 Türk ili ağlasa da inlese de ölmeyecek
 ‘Âlemin hîle-i vîrânı bize vız geliyor
 Bu zaferler ki tevâlî edecek milletde
 Düşmanın kahr-ı yetîmânı bize vız geliyor
 Yıkamaz ‘av’aveler ‘azm-i metîn-i mülkü
 Demadik Artani Mahrani bize vız geliyor
 Biz bu milletde “Kemâl’i” görelî anlayalı
 Taht-ı zilletdeki⁶ hâkâmı bize vız geliyor
 Mest-i mağrûr-ı sabâ na’ralar atsam da desem
 Kâ’inâtın da Süleymân’ı bize vız geliyor
 Hâme-i kahr u belâ varken elimde her dem
 O sitem-perverimin kanı bize vız geliyor

⁶ Orijinal metinde dipnotta bu kelimedden sonra dipnot düşülmüş ve şu ifadeye yer verilmiştir: “Altı yüz senelik taht-ı mübecceli tezlil edene râcidir.”

Geç kuzum bizlere yan bakma Kemâlîyiz biz
Medenî Londra şeytânı bize vız geliyor

Sanma bir hükm-i hatâ ile bu satvet yıkılır
'Âlemin katline fermânı bize vız geliyor

Deme ey merde şi'ârım ki taraf-gîrim bol
Bil ki sultân [u] küheylânı bize vız geliyor

Yaşasın milletimin kuvvet-i istiklâli
Yunan'ın mesned ü mihmânı bize vız geliyor

Hâsılı vız geliyor, vız geliyor, vız geliyor
Şeh-i düşman ile yârânı bize vız geliyor

(M.H. [Macarzade Hakkı], S.17, s.2)

Allah'â Niyazım

Taarruzumuz Münâsebetiyle

(. . - - / . . - - / . . - - / . . - -)

Ey İlâhî! Yedi yüzyıl yaşayan milletimin,
Yedi yüzyıl yaşayan zâde-i hürriyetimin,
Dest-i a'dâya bugün geçmesini görme revâ.
Ayak altında kalıp ağlamasınlar hulefâ.
Yedi yüz yılda İlâhî! Okunan Kur'ânlar,
Yedi yüzyılda İlâhî! Kesilen kurbanlar,
Yedi yüzyılda İlâhî! Dökülen al kanlar,
Yedi yüz yılda İlâhî! Büyüyen îmânlar.
Muntazır pîş-i celâlinde bugün bir zafere,
Ey İlâhî yine boğ milletimi müjdelere!
Ağlıyor; işte huzurunda zavallı millet,
Bekliyor, nusretini 'âlem-i İslâmiyyet.
İnliyor, işte me'âbid coşuyor velveleler.
Bekliyor, ordumuzun nusretini kâfileler
Yetişir, artık İlâhî! Yetişir kaç senedir;
Darbe-i zulm ile bî-çâre şu millet ezilir;
Ezilir, parçalanır, sızlanır, ağlar, bağırır.
Yine imdâdına sen koş diye yâ Rab! Çağırır.
Muntazır işte huzûrunda bugün bir zafere
Ey İlâhî! Yine boğ milletimi müjdelere

Toplayıp ehl-i salîbin yine seyl-i sitemi,
Boğmak ister iken eyvâh bu büyük milletimi.
Kimimiz var? Kime yalvarmalı? Senden başka;

Kim eder lutf u kerem; kahr u mihenden başka.
 İşte kaç ma'bedimiz kaldı ki çandan 'ârî,
 Çıkıyor, göklerine milletin âh u zârı .
 Dinliyor, bir sürü evlâd-ı vatan çan sesini,
 Bin nâmûs hırsız, altındaki nisvân sesini.
 Muntazır işte huzûrundaki ordu zafere,
 Ey İlâhî; Yine boğ milletimi müjdelere.

Türbeler kanlara gark oldu, ser-â-ser ecsâd.
 Geliyor, her köşeden bin acı çılgık feryâd.
 Dinle; gel; nevha-i eytâmı beşiklerde, yazık!
 Yetmiyor mu bu zülüm, dâd-ı İlâhî artık?
 Yetişir, 'adl-i İlâhî! Bu mezellet yetişir.
 Yetişir, milletime zulm ü hakâret yetişir.
 Kesiyor, nâle vü efgânını sıbyânımızın,
 Kesmeden, 'âleme irşâdını Kur'ân'ımız.
 Muntazır, işte huzûrunda bu millet zafere
 Ey İlâhî! Yine boğ milletimi müjdelere...

(Hulusi, S.22, s.2)

Misâk-ı Millî

Dertli Refikimizden

(- . - - / - . - - / - . - - / - . -)

Son zafer mutlak bizimdir, böyle î mân etmişiz;
 Kahr-ı a' dâ maksadıyla 'ahd u peymân etmişiz.

İsteriz, millî hudûdlar dâhilinde hür hayât,
 Böyledir Misâk-ı Millî'miz ki 'ilân etmişiz.

Biz dirilmekçün fedâ-yı cân eden merd Türkleriz,
 Bak, nice yüz bin vatan evlâdı kurbân etmişiz.

Biz ki istiklâle 'âşık kahramân bir milletiz,
 İnönü'nde, hasmı makhûr u perîşân etmişiz.

İşte şâhiddir, Sakarya kırmışız son 'azmini,
 Düşmanı bir hamlede düçâr-ı hüsrân etmişiz.

Biz vatan uğrunda, terk-i cânâ hâzır erleriz,
 Terk-i cân etmekle lâkin hıfz-ı cânân etmişiz.

Sâye salmış bir zamân bayrağımız heft iklime,
 Nice şâhlardan tâc almış tâclar ihsân etmişiz.

Böyle bir târîh bir şân u mefâhir sâhibi
Bir mu'azzam milletiz, dünyâyı hayrân etmişiz.

Biz hayât 'aşkıyla istiklâl sevdâsıyla bir
Nehr-i cûşân u hurûşânız [ki] tuğyân etmişiz.

Düşmanı deryâya dökmek gâye-i âmâlimiz,
Böyledir Mîsâk-ı Millî'miz ki i'lân etmişiz.

(T.K., *Dertli*, S.23, s.2)

Şanlı Orduya

(-- / --. / .-- / -.-)

Açdın zafer kitâbını, ey şanlı ordu sen!
Gülsün yeter değil mi, hazîn ağlayan vatan?

Gülsün, sevin sin, âh yuvanın rûh-ı şefkati!
Gülsün değil mi, şimdi bu yurdun da milleti?

Gülsün değil mi kaç şenedir ağlayan yetîm?
Gülsün değil mi, vâlîde-i bî-kes ü elîm?

Gülsün değil mi kanla mülemma' bu toprağın,
Gülsün değil mi, hor bakılan şanlı sancağın.

Saçdın semâ-yı millete en şanlı bir haber,
Açdın huzûr-ı 'azmine bir safha-i zafer.

Artık yürü, zafer ebediyyen senin, senin!
Artık yürü, önündeki makhûr düşmanın!

Artık yürü, kemâline yokdur bir intihâ!
Binler yaşa diyor sana her çıkan sadâ.

Ey şanlı ordu, saç ebediyyen peyâmını!
Al milletin mukaddes olan intikâmını!

(M.H. [*Macarzâde Hakkı*], S.23, s.2)

Bayrak

Al Bayrağı Sevenlere

(- . . . / . . . / . . . / . . -)

Bir nazlı gelin sanki o gül handeleriyle...

Gâh uykudadur gâh uyanır, nûr ile parlar.

Mâzîsini izhâr eder en son zaferiyle...

Ya Rab, ne mehâbetli ne al bayrağımız var!

Mâzî o zaferlerle dolan ‘asr-ı şehâmet;
 Hâlâ onun esrâr-ı dırâhşânını saklar...
 Âtî, o karanlık görünen nûr-ı sa’âdet,
 Tâ haşre kadar sâye-i hışmında uyuklar.

Bir türbe ne bir taş dilerim senden ey ahfâd!
 Bir fâtiha olsun aramam hiç kereminden.
 Yalnız budur ancak elemim: Na‘şımı, heyhât
 Al bayrağımın gölgesi sarsaydı ölürken!

(Nazif Alp, Varlık, S.26, s.1)

Yunanlılara Karşı

Mehmedcik Diyor ki

(8’li hece ölçüsü)

Bir yumrukla iki sille,
 Dersin budur, senin belle!

Sizin tarih böyle yazar,
 “Korkuludur kurda bâzâr”

Yirmi beş yıl kaçtı çabuk,
 Uç buçuk yıl ya var ya yok.

Gösterdiniz boyunuzu,
 Terk etmeyin huyunuzu!

Terbiyeniz dolaşıktır,
 Mayanız da bulaşıktır.

Her tarafa el salınız,
 Cinsinizden pay almız!

Teselya’nın, Trakya’nın,
 İcabında bu dünyanın,

Sâhibini öğreniniz,
 Bize şanlı Türk deyiniz!

Unutmayın fakat şunu,
 Bu Türklerin yumruğunu!

Uzatırsan ger boyunu,
Yersin Türk'ün topuzunu!

Yirmi bini esir oldu,
Otuz bini kabre doldu.

Geri kalan karma karış,
Gören sanır, vardır yarış.

Tesalya'nın oğulları!
Öğrendiniz, bu yolları.

Dadı nasıl incirlerin,
Yeri nasıl hoş İzmir'in?

Hem Aydın'ın illerini,
Beğendin mi güllerini?

Ellerinde tüfenkleri,
Gördün mü o zeybekleri?

Efelere ortak oldun,
Sahip gibi kârla buldun.

Hiç doymadı aç gözlerin,
Atina'da o gözlerin.

Emirleri böyle idi,
Ta ki ordu dayak yedi.

Hep bildiniz, yine bilin!
Gözünüzü iyi silin!

Biz dehşetler saçar iken
Anesti'niz kaçır iken.

“Ne yamanmış Türk ordusu”
Ürkütüyor Türk borusu.

Bakamadık hîçbir topa,
Kazamıza indi sopa.

Tezkereler verilmeli,
Atina'ya girilmeli.

Diyiyorken öğrenseniz,
Yaşarsınız rahat, temiz.

Âlet olan başkasına,
Çok yük alır, arkasına.

(Reşad Hayreddin, S.27, s.2)

Sarsıldı Yunan Tahtı Zevâl Sâ'ati Çaldı

İstikbâl Refikimizden

(- - . / . - - . / . - - . / . - -)

İngiltere'nin âlet-i imhâsı Yunan'dı;
Saldırdı o mel'ûnu bize zulmü yamandı.
Aldandı Loyid Corc'a onun nârına yandı;
Haydud çetesi, hîle ile şarka uzandı.
Bin dürlü mezâlimle la'în kana boyandı.
Türk nesline yaptıkları zulm 'arşa dayandı.
Türk'ün yine 'ırkıdaki yüksekliği aldı,
Bir hamle-i şîrâne ile düşmana saldı.
Çâk etdi zulüm kütlesini cebhe kısalttı.

(Ma'bâdı var)

(?, *İstikbâl*, S.27, s.2)

Bayrağım Sen Dalgalanırken

(- - . / . - - . / . - - . / . - -)

Şeh-bâl-i celâdet gibi sen dalgalanırken
Rûhumda vatan hisleri başlar, feyezâna
Ufkumda vakûrâne zılâlin uzanırken
Der-hâl getirirsin, beni bir hoş heyecâna

Şeh-perlerin urdukça güzel mâ'i semâda
Eş'âr dökülür, zann ederim mevcelerinden
Hind'in, Kırım'ın gelmede sâhilleri yâda
Mâzîleri ihtâr eden al gölgelerinden

Sen dalgalanırken şu semâlarda muhakkak
Mâzîni fisıldar, leb-i dünyâ, leb-i âfâk
Kalbimde benim bir emelim var, şudur ancak:
Handân ufuklarda seni hürce yaşatmak

Sen dalgalanırken şu semâlarda müheyyec
Cennet güler, ervâha İlâhî nazarından
Sen dalgalanırken şu semâlarda müheyyec
Güller saçılır gönlüme, al mevcelerinden

Gördükçe bugün ben seni, bir zînet-i âfâk
Eyler şu hakikat bugün, efkârımı tehyic:
Gökden yere düşmez, düşemez bayrağımız hiç
Dünyâda kopar zelzeleler, düşse muhakkak

(*Celâl Fikri, Gençler Yurdu, S.39, s.2*)

Mustafa Kemâl Paşa Hazretlerine

Ahmed Kemâl'e İthâf

(14'lü hece ölçüsü)

Ey milletin pek ulvî, pek mukaddes Kemâl'i!
Sen yükselttin göklere, yere düşmüş hilâli.

Anadolu gelini gözlerini kaparken
Nişanlısı kabrini lâlelerden yaparken

Gâzî Paşa sen bize, Hızır gibi eriştin;
Halaskârlık işine, kahramanca giriştin.

Ezanların yerinde çan sesleri çağlarken
Meşum Sevr zinciri bu milleti bağlarken
Ulu dâhi! Atıldın celâdetle meydana,
Ölü denen milleti sen benzettin volkana.

Hâkimiyet tahtını milletine kurdurdun,
Bir köylünün derdini ilk fırsatta sen sordun.

Bilir misin ey dâhi senin nerde makamın?
Kalbimizde ebedî alkışlanan o nâmın⁷

⁷ Orijinal metinde "Bu muazzez milletin ... -Kalbimizde ebedî alkışlanan o nâmın-Bu Türklüğün en büyük en şerefli devleti" şeklinde sıralanmış olan mısralar kafiye örgüsüne göre yeniden düzenlendi.

Bu muazzez milletin (...)⁸
 Bu Türklüğün en büyük en şerefli devleti
 Ey milletin mukaddes ve muazzez Kemal'i!
 Sen çıkardın göklere, çamurlardan hilâli.

(Muallim A. Ahi, S.40, s.1)

3. Lirik Şiirler

Kandil Gecesi

Ahmet Kemâl'e

(11'li hece ölçüsü)

Gönlümde bin hasret, bin büyük sızı,
 Bin türlü hatırat canlandı yine.
 Sönerken bahtımın o şen yıldızı,
 Ağlamak isterim, kendi kendime...

Ah dün ne hoştu ne efsaneliydi!
 Bu mesut günlerin kahkahasına,
 Baharlar serperken hayat ümidi,
 Şimdi bak, esirim onun yaşına.

Ruhumda bin dostun, bin sevgilinin,
 Mahzun nazarları, gözyaşları var.
 Bu kandil gecesi gurbet ilinin,
 Kucağında kalbim, hayâlim ağlar.

Dillerde titreyen halâs duası,
 Akisle dönüyor hep asumandan.
 Ya Rabbi! Bu matem, bu gam, bu yası
 Ebediyen kurtar kandan, dumandan.

Siyahlar bürünen bütün yurda,
 Mukaddes varlığın uğruna acı.
 Elbette rahmetin -bir gün olur da-
 Kâinatı yapar, bana duacı.

Ey gece, ey büyük kandil gecesi!
Aydınlat, nurunla bu ıssız yolu!
Sustur, bu giryeli bu kırık sesi!
Zafer sesi ister, bak Anadolu!

(Konya'dan Cevâd Tuğrul, S.14, s.2)

Mektûb

Cevâd Tuğrul'a

(- - - / . - - - / . - - - / . - -)

Aldım o samîmi, o güzel nâmeni Tuğrul
Bir sûr-ı meveddet ile etdimdi kırâ'at

Fikrim uçarak ravza-ı mâziye bir anda
Daldım yine hûlyalara, fikretlere elbet

Etdim o güzel günlere, gözyaşları ithâf
Ruhumda koparken acı bir nevha-i hasret

Mâzî, ne lutf çehre-i şâdıyla gülümser
Eyler bana, elvâh-ı sa'âdâtı işâret...

Hep bâd-ı uhuvvet uçuyor, cev-f-i hayâle
Bilmem niye tatlı bu kadar yâd-ı uhuvvet

Ey yâd-ı uhuvvet ki verirsin şu Kemâl'e
Bir dem'-i tahassür ile bir dem'-i merâret

Hulyân ile mesrûr fakat kalb-i gamînim
Hûlyânla hayât bulmada edvâr-ı sa'âdet

Gamlarda kalan rûhuma sen neş'eyi verdin.
Etdin beni Tuğrul yine ziyân-ı şetâret

Nâmen ki senin, doğrusu başdan başa pür-nûr
Nâmen ki eder kalbime takrîr-i meveddet

Namen ki verir rûhlara en tatlı safâyı
Namen ki odur âbide-i şî'r ü şebâbet

Bilmem ki unutmak ne demek zâtını söyle
Nisyânınızın ân-ı vürûdunda mezellet

Gökler, küreler olsa da hep mahv u perîşân
 Besler ebediyen bu kemâl-ı zâtına hürmet
 Çıkmakta diyorsun yine mecmû'a-i feryâd
 Benden o muhar[rır]lere te'yîd-i muhabbet
 Bundan sora mutlak yazarım, nâme-i nâ-çiz
 Sizden de fakat bekleyemem samt u sükûnet
 Her hafta senin bekliyoruz şi'rini bizler
 Tezyîn-i sûtûn eylemede savtınız elbet
 Mahsûs selâm etmededir, bir de Hulûsî
 Bâkî bütün ihvâna muhabbet ü meveddet

(Ahmet Kemal, S.14, s.2)

Müjde

(7'li ve 11'li hece ölçüsü)

Vakit erken, hava biraz soğuktu,
 Az evvelce, ağarmıştı tan yeri,
 Şen kuşların yuvasında, ses⁹ yoktu,
 Uyuyordu, köyümüzün evleri,
 Dumansızdı, bacalar.

Bizim ev de görünüyor¹⁰ karşıdan
 Özlemiştim, bir su içtim pınardan.
 Büyümüştü havludaki o fidan.

Sezdirmeden; bakıyordum duvardan
 Yanıyordu, sobalar.

Bir ses geldi kulağıma, derinden,
 Duvardaydım; gıcırdadı iç kapı.
 Hopluyor idi, tâlâr kim yerinden
 İttim, hemen, takıldatdım tokmağı,
 Çınladı odalar.

⁹ “sesi” şeklinde yazılan kelime ölçüden dolayı “ses” şeklinde okundu.

¹⁰ “görünüyordu” şeklinde yazılan kelime ölçüden dolayı “görünüyor” şeklinde okundu.

Anam imiş; geldi, açtı kapıyı,
Ben de şaşım, ağlıyor da gülüyor.
Eli ile silerekten yaşımı,
Öpüp öpüp tekrar tekrar söylüyor,
Sahileşti rüyalar,
Şenlenecek buralar!

O babanın, şu ananın, bu oğlu,
Bu arzuya nail için siperde,
Çalışıyor, kurtaracak yurdunu.
Bu doğru söz, şifalıdır, her derde;
Söylemiştir analar,
Kurtulmak'çin obalar...

Bizlere de söylemişti babamız.
O öğütle, büyütmişti, anamız,
Bir ananın olur, elbet, muradı,
Nail olur çalışırsa, evlâdı.
Doğru söyler, analar,
Müjde, müjde, analar!

(9 Temmuz 1338)

(Reşad Hayreddin, S.18, s.2)

Büyük Başkumandanımıza

(11'li hece)

Huzuruna çıktım, bu şeb rüyada,
Cemâlini seyran etmeye geldim.
Mekânını gördüm 'arş-ı alada,
Kemâline iman etmeye geldim.

Dergâhına varıp 'aşkına yandım,
Didarını görüp nura boyandım.
Seni Hakk'a yakın bir melek sandım,
Varlığımı kurban etmeye geldim.

Bilmem ki melek mi, insan mısın sen?
Bir melek suretli sultan mısın sen?
Haydar-ı Kerrâr-ı zaman mısın sen?
Yolunda terk-i can etmeye geldim.

İslâm'a şan verdi, şanlı zuhurun,
Parlattı şeref-i hilâli, nurun.
Kabul buyurur mu beni huzurun?
Bir sözüm var beyan etmeye geldim.

İzmir gecesinde okundu namın,
Yeşil Burusa'dan geldi selâmın.
Bileydim nerededir şimdi makamın,
Gözyaşımı rîzân etmeye geldim.

Selim'in satveti parlar yüz kere,
Fatih'in heybeti oynar gözünde.
Senin bir İlâhî sır var yüzünde,
Bu sırrı der-miyân etmeye geldim.

Şu nâlân gazeli edip bahâne,
Yüz sürdüm o şerefli âsitâne.
Harem-i kemâlinde şâ'irâne,
Bir nebze cevân etmeye geldim.

(15 Eylül 1338)

(Ebu'l-Fikret, S.25, s.1)

Sevmediğim Güzele Hediye

(. --- / . --- / . --- / . --)

Nigâh-ı meyti hâb-ı nâza kanmaz
Uyanmaz uykudan cânân uyanmaz
Görüp rü'yâda kendi meh cemâlin
Sabâh olduğuna asla inanmaz

(Namık Kemâl S.29, s.2)

Halk Manilerinden

(7'li hece ölçüsü)

Şaşırmıştım yolumu,
Taşa vurdum kolumu;
Üç yıl oldu görmedim,
İnce, fidan boylumu.

Yürek vurgun, kanyor;
Ateşlenmiş yanıyor.
Gönül yâri unutmaz,
Derdli derdli anıyor

Demre yolu kayışlı,
Nâme yazdım nakışlı;
Gülüm seni severem,
Gözün ala bakışlı.

Nâme yazdım karalı,
Yine yürek yaralı.
Çıkmaz oldun 'aklımdan,
Sevdan beni saralı

Nâme yazdım imama,
Başı yeşil 'imame.
İçimde dua ettim,
Allah'ıma, Mevla'ma.

Gözüm yaşlı, ağlıyor,
Sevdan yürek dağlıyor.
Gönül seni sevmiş ki
Kadere bel bağlıyor.

(R.H. [Reşad Hayreddin], S.41, s.2)

4. Mizahi Şiirler

Bak

(- . - - / - . - - / - . - - / - . - - (

Ey gönül sen çekme gam, sâfiyyet-i sahbâya bak
El-'azîz'in dört yanında, bekle bayram aya bak

Tangolar gelmiş, mahallâtı gülistân eylemiş
Gez dolaş, 'Abdü'l-Kerîm Beg, cünbiş-i minâyâ bak

N'eyleyim ben düşmedi, bir dil-rübâsı dâmına
Güllü allı penbeli mâhiyyet-i sevdâya bak

Geçme Sıhhiye Kapısı'ndan, aşılrlar seni
Görmeden Ferruh Beg'i dörtnal cicim, kaçmaya bak

Çok görürken bir müfettiş, Bakkal 'Osman çârşûda
Başına bir daha çıksın, Kudret-i Mevlâ'ya bak

Doğrusu nâ-lâyık oldu, ey Halîl Beg mes'ele
Muhterem esnâfımızda ekşimiş sîmâyâ bak

Siz vekillerden sorun eyvâh derd-i ekberi
Gelmiyor bir tek sinek de müşterî dâ'vâyâ bak

Bildi Sâkî Beg anınçün çıkdı râh-ı gârete
 Keşkülü dolu gelirse Sem'i Beg büryâya bak
 Aldı 'aklım, tekye-i rindâna gitdi gözlerim
 Seksene iç bâdeyi, bir sonra hûy u hâya bak
 Tâze karpuz ey zügürtüm, mest ederse ger seni
 Yum gözün de ekşimiş armud ile elmaya bak
 Tapuya hâcet ne iş aylarla git gel nâ-be-câ
 Bir senedle iki şâhid mülkünü satmaya bak
 Suya düşmüş paslı paketlerden aldım zevkimi
 Mest-i lâ-ya kıl hemân [sen] himmet-i rü'yâya bak
 Var iken el-hak reji afyon içersen dâ'imâ
 Çek kuzum a'lâsı olmazsa hemân evlâya bak
 Satvet-i Milliye atdı biz dedik ki son topu
 İki sarhoş genç ile sen vahdet-i monlâya bak
 Geldi bayram çiftetelli lâzım oldu *Derbeder*
 Çal davulu ey kalender bendeki zurnaya bak
 (*Tek Tellizâde Derbeder, S.19, 2*)

5. Didaktik Şiirler

Türk Babası

(8'li hece ölçüsü)

Çalışırız, bütün millet,
 Türk diyarı şen, hoş olsun.
 Lâyık değil, bize zillet,
 Kalbimiz imanla dolsun.
 Hakkımızdır, bu da elbet,
 Bütün millet felâh bulsun.
 İhya için, varsa niyet,
 Çiçeğimiz neden solsun?

Babam dedi: Oğlum dinle,
 'İbret olsun, bunlar sana;
 Kan akıyor, Türk ilinde,
 Boyadılar, yurdu kana.

Namert imiş, komşu Yunan;
Kıydı, bize hasta iken
Eksik olmaz, kara duman,

Onun için, Türk ilinde.
İster şimdi, murdar düşman,
Onun olsun, bizim vatan.
Ben babanım, bana inan!
'İzzetinle hep yaşarsın sen.

(Reşad Hayreddin, S.21, s.2-S.22, s.2)

Zirâ'at ve San'at

(14'lü hece ölçüsü)

Ey Türk oğlu boş durma, orağını hazırla!
İstikbâlin intikam günlerini hatırla!

Çekiç, orak, sapandır, sana hayat saçacak;
İşte sana hep bunlar mesut yollar açacak.

Vatan bugün hep senin imdadına bakıyor,
Milyonlarla paramız düşmanlara akıyor.

Çünkü bugün sanatı hakir gördün yapmadın,
Sana hayat verecek tarlalara bakmadın.

Fakat düşün gördüğün hep medenî devletler,
Çekiç, sapan, orakla yükseklere ermişler.

Sen de bugün boş durma, onlar gibi gayur ol!
Şu dağların altında, defineler ara bul!

Çekiç, sapan ve orak her bir şeyden üstündür;
Ey Türk oğlu vatanın, bu kuvvetle yükselir!

(Osman Nuri, S.41, s.2)

Sonuç

Bu çalışmada *Satvet-i Milliye*'nin sadece Milli Kütüphanede tespit edilebilen 23 asıl, 1 ilave sayısından hareketle biçim ve içeriğine dair tespitlerde bulunulmuş, gazetede yer alan bütün şiirlerin genel özellikleri tespit edilerek, yeni yazıya aktarılmıştır.

Millî Mücadele Dönemi Anadolu basınının önemli temsilcilerinden olan *Satvet-i Milliye*, Millî Mücadele'ye destek olmak ve bu çerçevede halkı bilgilendirmek gayesiyle ortaya çıkmış, bunun yanında okuyucularını şehir, ülke ve dünya ölçeğindeki önemli olaylardan da haberdar etmiştir. Siyasi ve tarihî özellikteki yazılar, edebî metinler (şiir ve hikâyeler), mizahi yazılar, güncel haberler, eğitim sorunları, şikâyet mektupları ve cevaplar, özür beyanları, tekzipler, tashihler ve ilanlar gazetenin içeriğini oluşturmuştur. Bu yönüyle *Satvet-i Milliye*, sadece tarihî, siyasî ve sosyal yazılar neşreden bir gazete olmamış, her yönüyle okuyucusunu aydınlatmaya çalışan bir yayın politikası izlemiş; mali ve teknik sıkıntılar içerisinde fotoğraf ve karikatürlere yer vermiştir.

Siyasi, ilmî, edebî, tarihî, dinî pek çok konuda yazılar yayımlamış olan *Satvet-i Milliye*, sıkıntılar içinde ve sınırlı imkânlarla zor şartlar altında sesini duyurmaya çalışırken birtakım insanları da rahatsız etmiş, bundan dolayı takibe alınmış, baskı görmüş ve sansüre uğramıştır. Bir ara kapatılan gazete, uzun bir aradan sonra hacmi küçültülerek çıkartılmışsa da uzun ömürlü olamamıştır.

Millî Mücadelenin verildiği bir dönemde yayın yapmış olan *Satvet-i Milliye*, hemen her sayısında yayımladığı şiirlerle dikkat çekmiştir. Gazetenin elimizdeki sayılarında biri Namık Kemal'e ait, 6'sı mani toplam 25 şiir bulunmaktadır. Gazetenin farklı sayılarında Nazım Şaki, Cevad Tuğrul, Ahmet Kemal (A.K.), Macarzâde Hakkı (M.H.), Reşad Hayreddin (R.H.), Derbeder (Macarzâde Hakkı?), Hulusi, Dertli, Ebu'l-Fikret, Nazif Ali, Namık Kemal, Celal Fikrî, Muallim A. Ahi, Osman Nuri imzalı şiirler bulunmaktadır. Şiirlerden 10'u aruzla, 15'i (6'sı mani) hece ölçüsüyle yazılmıştır. Dönemin siyasi ve sosyal şartlarından dolayı Atatürk, vatan, millet ve bayrak sevgisi, düşmana boyun eğmeme, gayret gösterme, azimli olma, Yunan karşıtlığı konuları sıkça işlenmiştir. Şiirlerde hâkim tema vatan ve bayrak sevgisidir. Bu nedenle şiirlerin çoğu epik veya epik-lirik karakterdedir. Bunun yanında lirik, mizahi ve didaktik şiirlere de yer verilmiştir.

Yaklaşık 40 sayısı bulunan ve ancak 23 sayısına ulaşabildiğimiz *Satvet-i Milliye* ancak bütün nüshaları gözden geçirildikten sonra tam anlamıyla değerlendirilebilmiş olacaktır.

KAYNAKÇA

- Açıkses, Erdal; Zafer Çakmak (2003), **Satvet-i Milliye Gazetesi** (Transkripsiyon ve Asıl Metin), ELEKSAV, Elazığ.
- Demirer, Yurdal (2014), "Açılıştan Kapanışa Mamuretü'l-Aziz Vilayet Matbaası", **Müteferrika Kitabiyat Dergisi**, Kış 2, s.67-95, http://www.academia.edu/25453382/A%C3%87ILI%C5%9ETAN_KAPANI%C5%9EA_MAMURET%C3%9C_L-AZ%C4%B0Z_V%C4%B0LAYET_MATBAASI. (15.08.2016).
- İnuğur, M. Nuri (2002), **Basın ve Yayın Tarihi**, İstanbul: DR Yayınları.
- Girgin, Atilla (2001), **Türk Basın Tarihi'nde Yerel Gazetecilik**, İstanbul: İnkılâp Yayınevi.
- Kent, Vedat (2016), "Geçmişten Günümüze Elazığ'da Medya", **Elazığ Kültür ve Tanıtma Dergisi**, Yıl:28, S.44, Ocak, s.28-31.
- Üçüncü, Uğur (2010), **Türk Kamuoyunda Büyük Taarruz**, Doktora Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Sunguroğlu, İshak (1595), **Harput Yollarında**, C.II, Elazığ Kültür ve Tanıtma Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Sunguroğlu, İshak (1968), **Harput Yollarında**, C.IV, Elazığ Kültür ve Tanıtma Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Pancar Emine; Aydın Öğredik (2013), "Demokrat Parti Döneminde Elazığ'da Siyasi Hayat (1954-1957)", **Geçmişten Geleceğe Harput Sempozyumu**, Fırat Üniversitesi Harput Uygulama ve Araştırma Merkezi, (Elazığ 23-25 Mayıs), s.475-494.
- Çakmak, Zafer (1998), "Elazığ Basın Tarihi Hakkında Kısa Bir Değerlendirme", **Dünü Bugünüyle Harput**, Elazığ, Türkiye Diyanet Vakfı Elazığ Şubesi Yayınları, (24-27 Eylül 1998), s.266-271.

<http://www.kaynakca.info/kaynakca/2154753/turk-basin-tarihi-kaynakcasi> (E.T. 15.08.2016).

<http://hangitarih.tr.gg/Milli-M.ue.cadelede-Bas%26%23305%3Bn.htm> (E.T. 15.08.2016).

Ek 1

دېھننه نومبره (۹) لشمېسې (۵) لمرېدنه

مېرمنېدنه د هرېدنه ده مننه نومبره

لومړنۍ نومبره

د لومړنۍ نومبره، وړاندېنې
نومبر ۲۱ لمرېدنه ۱۳۳۸
لومړنۍ نومبره ۲۶ لمرېدنه ۱۳۳۸
مننه نومبره د لومړنۍ نومبره د لومړنۍ نومبره

سطلو ملييه

لومړنۍ نومبره د لومړنۍ نومبره
لومړنۍ نومبره د لومړنۍ نومبره
لومړنۍ نومبره د لومړنۍ نومبره
لومړنۍ نومبره د لومړنۍ نومبره

لومړنۍ نومبره د لومړنۍ نومبره د لومړنۍ نومبره د لومړنۍ نومبره

لومړنۍ نومبره د لومړنۍ نومبره د لومړنۍ نومبره د لومړنۍ نومبره

۲۳ نومبر ۱۳۳۸

تورکک تاريخ افتخارنده يالديزله يارلايان مهقدس برونک

دارالايامي زيارت

دود مننه نومبره د لومړنۍ نومبره د لومړنۍ نومبره د لومړنۍ نومبره
دود مننه نومبره د لومړنۍ نومبره د لومړنۍ نومبره د لومړنۍ نومبره
دود مننه نومبره د لومړنۍ نومبره د لومړنۍ نومبره د لومړنۍ نومبره
دود مننه نومبره د لومړنۍ نومبره د لومړنۍ نومبره د لومړنۍ نومبره

دارالايامي زيارت د لومړنۍ نومبره د لومړنۍ نومبره د لومړنۍ نومبره
دارالايامي زيارت د لومړنۍ نومبره د لومړنۍ نومبره د لومړنۍ نومبره
دارالايامي زيارت د لومړنۍ نومبره د لومړنۍ نومبره د لومړنۍ نومبره
دارالايامي زيارت د لومړنۍ نومبره د لومړنۍ نومبره د لومړنۍ نومبره

دود مننه نومبره د لومړنۍ نومبره د لومړنۍ نومبره د لومړنۍ نومبره
دود مننه نومبره د لومړنۍ نومبره د لومړنۍ نومبره د لومړنۍ نومبره
دود مننه نومبره د لومړنۍ نومبره د لومړنۍ نومبره د لومړنۍ نومبره
دود مننه نومبره د لومړنۍ نومبره د لومړنۍ نومبره د لومړنۍ نومبره

دود مننه نومبره د لومړنۍ نومبره د لومړنۍ نومبره د لومړنۍ نومبره
دود مننه نومبره د لومړنۍ نومبره د لومړنۍ نومبره د لومړنۍ نومبره
دود مننه نومبره د لومړنۍ نومبره د لومړنۍ نومبره د لومړنۍ نومبره
دود مننه نومبره د لومړنۍ نومبره د لومړنۍ نومبره د لومړنۍ نومبره

دود مننه نومبره د لومړنۍ نومبره د لومړنۍ نومبره د لومړنۍ نومبره
دود مننه نومبره د لومړنۍ نومبره د لومړنۍ نومبره د لومړنۍ نومبره
دود مننه نومبره د لومړنۍ نومبره د لومړنۍ نومبره د لومړنۍ نومبره
دود مننه نومبره د لومړنۍ نومبره د لومړنۍ نومبره د لومړنۍ نومبره